

DRUGG – DIGITALNI REPOZITORIJ UL FGG

Teja Koler Povh, Andrej Vitek, Mojca Lorber, Goran Turk

Na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani (v nadaljevanju UL FGG) smo decembra 2011 predali namenu

Digitalni repozitorij UL FGG – DRUGG.

Dosegljiv je na spletni strani fakultete <http://eprints.fgg.uni-lj.si/>.

1 KAJ JE REPOZITORIJ?

Oprelitev pojma repozitorij je več. To je sistem, predvsem namenjen hranjenju znanstvenih in strokovnih objav v elektronski obliki, ki so prosto dostopne vsem uporabnikom prek svetovnega spleta. Zaradi avtorsko-pravnih določil med avtorjem in založnikom so lahko nekateri dokumenti v repozitoriju za javnost nedostopni. 6. marca 2012 je bilo v repozitoriju DRUGG javnosti dostopnih 1222 dokumentov, od tega 1087 diplomskih nalog, 59 magistrskih del in 43 doktorskih disertacij. Poteka tudi postopek mednarodne registracije repozitorija v registru repozitorijev (ROAR) in OpenDOAR.

Digitalni repozitorij UL FGG

Vrste del

[Doktorske disertacije](#)
[Magistrska dela](#)
[Diplomske naloge](#)
[Seminarske naloge](#)
[Članki](#)
[Prispevki na konferencah](#)
[Knjige](#)
[Nova dela](#)

Pregled zbirke

[Pregled po avtorjih](#)
[Pregled po mentorjih](#)
[Pregled po katedrah](#)
[Pregled po letih](#)

Iskanje

[Enostavno iskanje](#)
[Napredno iskanje](#)

Statistika

[Skupna statistika](#)
[Statistika po delih](#)

Citiranje je dovoljeno, v skladu z Zakonom o avtorski in sorodnih pravicah (Ur. l. RS št. 16/2007), izključno z navedbo podatkov o viru.

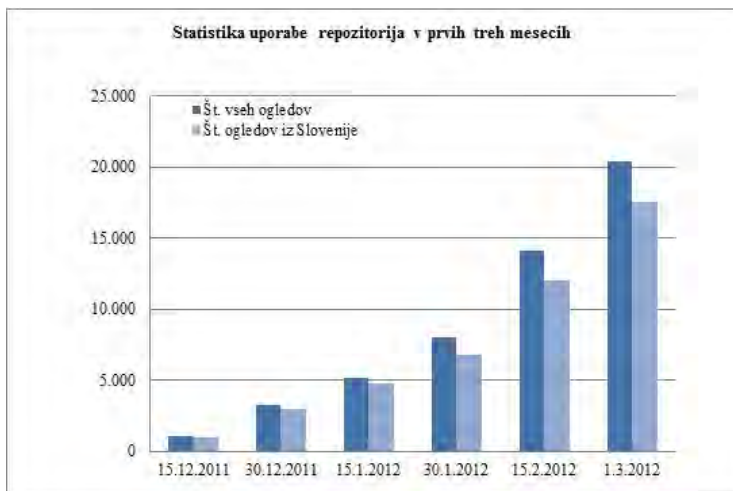
[Atom](#) [RSS 1.0](#) [RSS 2.0](#)

Slika 1: Platforma repozitorija DRUGG

2 GRADNJA REPOZITORIJA

Repozitorij kot sistem za hrambo elektronskih dokumentov smo začeli graditi že leta 2005, ko smo s Pravilnikom o diplomskem delu uvedli obvezno oddajo visokošolskih del v elektronski obliki v knjižnico, vključno z izjavo avtorja, da dovoljuje odlaganje v fakultetni elektronski repozitorij.

Do konca leta 2010 smo zbrali več kot tisoč visokošolskih del, namenjenih za gradnjo repozitorija. Za izvedbo projekta smo se odločili zaradi zavedanja o pomenu repozitorijev in velikih pritiskov javnosti. Po predstavitvi orodij za izgradnjo repozitorijev na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani novembra 2010 smo se odločili, da v sodelovanju s Fakulteto za računalništvo in informatiko UL (v nadaljevanju UL FRI) zgradimo repozitorij po njihovem zgledu, in sicer v odprtokodnem sistemu ePrints, ki je v svetu med vodilnimi tovrstnimi sistemi in omogoča kompatibilnost z drugimi podobnimi sistemi. Znotraj UL FGG smo k sodelovanju pritegnili še referat za študijske zadeve, kjer smo z vzpostavitvijo povezave med sistemom VIS in sistemom ePrints pridobili podatke o diplomantih in osnovni bibliografski zapis vsakega visokošolskega dela. Tega smo v knjižnici ustrezno izpopolnili z dodatnimi bibliografskimi podatki, predvsem izvlečkom, in mu pripeli datoteko v formatu pdf. To smo predhodno ustrezno uredili, razvrstili priloge, kjer so obstajale, datoteko izpopolnili z naslovnico in z njo poenotili podobo visokošolskih del. Vzpostavljamo tudi povezavo v sistem COBISS/OPAC prek identifikacijske številke Cobiss. Za tehnično komunikacijo z UL FRI in zahtevno računalniško podporo projekta na UL FGG je zaslužen računalniški center UL FGG. Kot osnovo smo vzpostavili virtualno okolje, v katerem deluje virtualni strežnik sistema ePrints. Ta za delo potrebuje standardne odprtokodne gradnike LAMP (operacijski sistem Linux, spletni strežnik Apache, podatkovno bazo MySQLO in programski jezik Perl). Ekipa UL FRI je sistem ePrints krepko prilagodila rabi v slovenskem okolju, pa tudi potrebam UL FGG. V marcu 2011 smo se smelo lotili dela in decembra 2011, v tednu Univerze v Ljubljani, repozitorij predali javnosti. V treh mesecih smo evidentirali več kot 20.000 ogledov z vsega sveta, največ iz Slovenije (preglednica 1). Sistem ePrints omogoča sprotno spremljanje statistike in tako ugotavljamo, da so vsebine naših visokošolskih del zelo aktualne.

Grafikon 1: Pregled uporabe repozitorija DRUGG od 1. decembra 2011 do 1. marca 2012

Repozitorij omogoča tudi odlaganje in hranjenje drugih vrst gradiv, kot so članki učiteljev in raziskovalcev, študijsko gradivo, multimedijški prispevki in podobno. V marcu 2011 so bili odloženi prvi znanstveni članki iz revij, hkrati pa je bila dana pobuda vsem zaposlenim na fakulteti, da v knjižnico dostavijo zadnjo recenzirano avtorjevo različico objav v formatu pdf, ki jo bomo po predhodni preverbi določil avtorskega prava odložili v repozitorij.

Na fakulteti se zavedamo, da je za pridobitev in odlaganje učbenikov potrebna podpora založniške dejavnosti UL FGG, zato je že predvidena prenova pravilnika za izdajanje učbenikov.

3 POMEN REPOZITORIJA ZA RAZISKOVALNO DELO IN PRAVICE ARHIVIRANJA

Evropska komisija in Evropski raziskovalni svet od ustanov, ki so pridobile sredstva s sedaj veljavnim 7. okvirnim programom, zahtevata, da objave iz projektov hranijo v kompatibilne repozitorije OpenAIRE. V naslednjem programu sofinanciranja (Obzorje 2020) bo oddaja objav obvezna za vse sofinancirane projekte (več na <http://www.openaccess.si/mednarodna-raven/politika-evropske-komisije/>). Kompatibilnost OpenAIRE Evropski komisiji omogoča, da zajema (žanje) metapodatke objav iz sofinanciranih raziskav v kompatibilnih repozitorijih OpenAIRE in jih prikazuje na portalu OpenAIRE. Odprtokodni sistem eprints je OpenAIRE-kompatibilen, zato repozitorij DRUGG izpolnjuje to mednarodno zahtevo, začeli pa smo tudi postopek za vpis določila o obvezni oddaji visokošolskih del v ROARMAP.

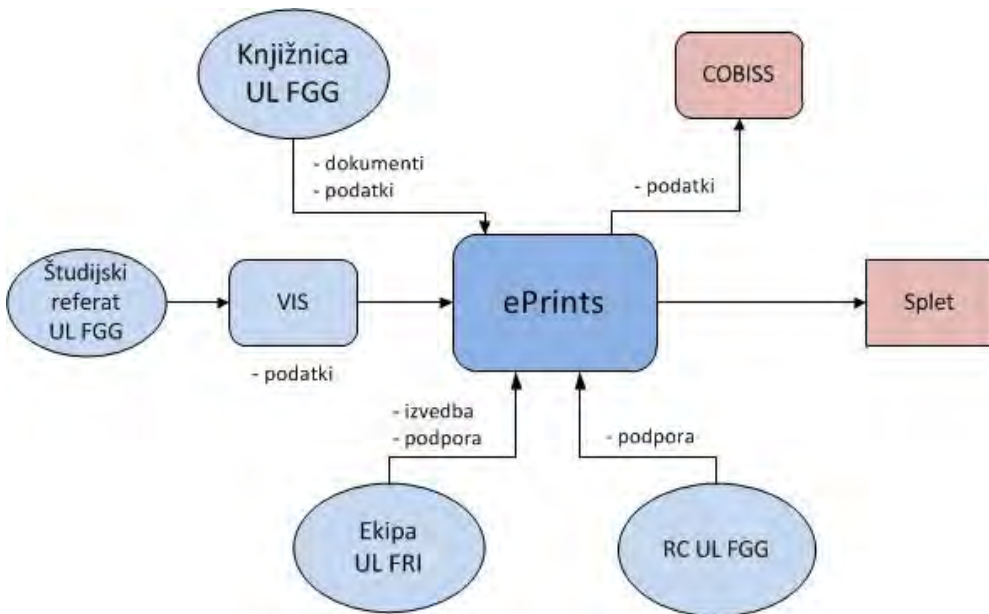
Opažamo, da avtorji znanstvenih del pogosto ne poznajo dovolj dobro pogodbenih določil med založnikom in avtorjem, ki so zbrana v Creative Commons Iniciative in veljajo za elektronske objave. Večina založnikov avtorjem dovoljuje odlaganje recenziranega prednatisa (zadnja avtorjeva različica) v različne repozitorije ali na spletne strani avtorja. Ta določila lahko preverimo na seznamu SHERPA/RoMEO <http://www.sherpa.ac.uk/romeo/>, ki vključuje že več kot tisoč mednarodnih založnikov in na katerem so z različnimi barvami opredeljena različna pogodbeno določila, navedena v spodnji preglednici 1.

Poslovni model odprtega dostopa	Določila za avtorje	Založbe
Zelena pot	Lahko arhivira nerecenzirano predobjavo in recenzirano objavo ali založnikovo različico v formatu pdf	Elsevier, Springer, Maney Publishing, Emerald, EGU idr.
Modra pot	Lahko arhivira končno avtorjevo različico po recenziji ali založnikovo različico v formatu pdf	Thomson Reuters idr.
Rumena pot	Lahko arhivira nerecenzirano predobjavo	Taylor and Francis, Wiley-Blackwell, SAGE Publication idr.
Bela pot	Arhiviranje uradno ni dovoljeno	Thomas Thelford, Interscience, ASCE idr.

Preglednica 1: Pogodbeno določila založnikov na seznamu SHERPA/RoMEO in poslovni modeli odprtega dostopa posameznih založb

Povzeto po <http://www.sherpa.ac.uk/romeoinfo.html#colours>.

Znotraj poslovnega modela založnika, opredeljenega z barvo, obstaja več možnosti, zaradi tega je nujno natančno preverjanje določil. Tako na primer za revije v gradbeništvu in geodeziji priznanega založnika American Society of Civil Engineers (ASCE) velja, da založnik avtorjem ne dovoljuje nikakršnega odlaganja objav v repozitorije, kar je opredeljeno z belo barvo poslovnega modela. Pri podrobnem pregledu določil pa ugotovimo, da je arhiviranje zadnje avtorjeve recenzirane različice v repozitorije dovoljeno po preteku 90 dni od objave. Pregled poslovnih modelov posameznih založniških hiš s seznama SHERPA/RoMEO je v preglednici 1.

Slika 2: Diagram povezav v sistemu DRUGG

Na sliki 2 predstavljamo akterje projekta. Z odličnim sodelovanjem nam je uspelo zgraditi repozitorij, ki nam je vsem v ponos. Za koordinacijo med nami in splošno podporo projektu je poskrbelo vodstvo fakultete. Zadovoljni z odmevnostjo našega dela in rabo repozitorija z optimizmom zremo v prihodnost, pripravljeni, da repozitorij vsebinsko in organizacijsko nadgradimo.